

Exam. Code : 103201

Subject Code : 1003

B.A./B.Sc. Semester—I

FINE ARTS

(Drawing & Painting)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :—(1) Attempt all **25** questions from Section A, each question carries **1** mark.

(2) Attempt only **five** questions from Section B, each question carries **5** marks.

SECTION—A

1. What is pre-historic painting ? 1
2. Where Bhim-Betka Caves are situated ? 1
3. Name two major paintings from Bhim-Betka. 1
4. What is Varnika-Bhanga ? 1
5. What is Sadrishyam ? 1
6. Name Primary Colours. 1
7. What is Line ? 1
8. What is the meaning of Form ? 1
9. Define Texture. 1

10. What is Composition ?	1
11. Define Aerial Perspective.	1
12. Why distant objects appear to be smaller ?	1
13. What is Rhythem ?	1
14. What are Tertiary Colours ?	1
15. What are Complementary Colours ?	1
16. Explain the meaning of Harmony.	1
17. What is Balance in painting ?	1
18. Name any two of Ajanta Paintings.	1
19. Write a short note on 'Dream of Maya'.	1
20. What is the content of Chhadanta Jataka ?	1
21. Write the name of two sculptures from Indus Valley.	1
22. Write two characteristics of Indus Valley Sculpture.	1
23. Explain two main features of 'Dancing Girl'.	1
24. Define Light and Shade.	1
25. What is Proportion ?	1

SECTION—B

1. Write a detailed note on the six limbs of Indian Painting.	5
2. Which are the main elements of art ?	5

3. Explain the role of light and shade in art. 5
4. Write a note on Composition. 5
5. What do you understand by texture ? Also throw light on its types. 5
6. Write a detailed note on colours and their significance in life. 5
7. Write a notes on any **two** of the following :
- (a) Bodhistava Padampani
- (b) Dream of Maya
- (c) Dying Princess. 5
8. Give an account of the following :
- (a) Mother Goddess
- (b) Pashupatinath Seal. 5

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :-** (1) ਭਾਗ ਓ ਦੇ ਸਾਰੇ 25 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ (1) ਹਨ।
- (2) ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 5 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਪ੍ਰਾਗੈਤਿਹਾਸਿਕ ਚਿਤ੍ਰਕਲਾ ਕੀ ਹੈ ? 1
2. ਭੀਮ ਬੋਟਕਾ ਦੀਆਂ ਗੁਫਾਵਾਂ ਕਿਥੇ ਹਨ ? 1

3. ਭੀਮ ਬੇਟਕਾ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿਚਲੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਚਿਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ। 1
4. ਵਰਨਿਕਾ ਭੰਗ ਕੀ ਹੈ ? 1
5. ਸਾਦ੍ਰਿਸ਼ਿਅਮ ਕੀ ਹੈ ? 1
6. ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ। 1
7. ਰੇਖਾ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? 1
8. ਫਾਰਮ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? 1
9. ਟੈਕਸਚਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ। 1
10. ਸੰਯੋਜਨ ਕੀ ਹੈ ? 1
11. ਏਰੀਅਲ ਪਰਿਪੇਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ। 1
12. ਦੂਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਉਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ? 1
13. ਲੈਅ ਕੀ ਹੈ ? 1
14. ਟਰਸ਼ਰੀ ਰੰਗ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ? 1
15. ਸਮਪੂਰਕ ਰੰਗ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ? 1
16. ਹਾਰਮਨੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। 1
17. ਚਿਤ੍ਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 1
18. ਅਜੰਤਾ ਚਿਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਦੋ ਨਾਮ ਦੱਸੋ। 1
19. ਮਾਇਆ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 1
20. ਛਦੰਤ-ਜਾਤਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਕੀ ਹੈ ? 1

21. ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੋਈ ਦੋ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ। 1
22. ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 1
23. 'ਨੱਚਦੀ ਹੋਈ ਲੜਕੀ' ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ। 1
24. ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਛਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਰੋ। 1
25. ਪ੍ਰੋਪੋਰਸ਼ਨ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 1

ਭਾਗ—ੳ

1. ਭਾਰਤੀ ਚਿਤ੍ਰਕਲਾ ਦੇ ਛੱਡੰਗ (six limbs) ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤਾਰ ਪੂਰਵਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 5
2. ਕਲਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤਵ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ? 5
3. ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਛਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 5
4. ਸੰਯੋਜਨ ਤੇ ਇਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 5
5. ਟੈਕਸਚਰ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾਉ। 5
6. ਰੰਗ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵ ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 5
7. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ :
 (ੳ) ਬੋਧੀਸ਼ੱਤਵ ਪਦਮਪਾਣੀ
 (ਅ) ਮਾਇਆ ਦਾ ਸੁਪਨਾ
 (ੲ) ਮਰ ਰਹੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ। 5

8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :

(ੳ) ਦੇਵੀ ਮਾਤਾ (Mother Goddess)

(ਅ) ਪਸ਼ੁਪਤੀਨਾਥ ਦੀ ਮੁਹਰ।

5

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— (1) ਭਾਗ ਅ ਦੇ ਸਭੀ 25 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਨਿਵਾਰਯ ਹਨ। ਪ੍ਰਤਿਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ (1) ਹਨ।

(2) ਭਾਗ ਬ ਮੇਂ ਸੇ ਕੁਲ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇਂ। ਪ੍ਰਤਿਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 5 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਅ

1. ਪ੍ਰਾਗੈਤਿਹਾਸਿਕ ਚਿਤ੍ਰਕਲਾ ਕਾ ਕਯਾ ਅਰਥ ਹੈ ? 1
2. ਭੀਮ ਬੇਟਕਾ ਕੀ ਗੁਫਾਏਂ ਕਹਾਂ ਪਰ ਸਥਿਤ ਹੈਂ ? 1
3. ਭੀਮ ਬੇਟਕਾ ਕੀ ਗੁਫਾਏਂ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਦੋ ਚਿਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਨਾਮ ਬਤਾਏਂ। 1
4. ਵਰ੍ਣਿਕਾ ਭੰਗ ਕਿਸੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ? 1
5. ਸਾਦ੍ਰੁ਷ਯਮ ਕਿਸੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ? 1
6. ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਰੰਗ ਕਯਾ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ? 1
7. ਰੇਖਾ ਕਯਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ? 1
8. ਫਾਰਮ ਕਾ ਕਯਾ ਅਰਥ ਹੈ ? 1
9. ਟੈਕਸਚਰ ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੇਂ। 1
10. ਸੰਯੋਜਨ ਕਯਾ ਹੈ ? 1

11. आकाशीय (Aerial) परिपेक्ष क्या होता है ? 1
12. दूर की वस्तुएं छोटी क्यों प्रतीत होती हैं ? 1
13. लय किसे कहते हैं ? 1
14. तृतीयक रंग क्या होते हैं ? 1
15. सम्पूर्ण रंग क्या होते हैं ? 1
16. हारमनी का अर्थ स्पष्ट करें। 1
17. चित्र में सन्तुलन किसे कहते हैं ? 1
18. अजन्ता के चित्रों में से किन्हीं दो के नाम लिखें। 1
19. 'माया के स्वप्न' पर एक लघु लेख लिखें। 1
20. छःदंत जातक का विषय वस्तु क्या है ? 1
21. सिन्धु घाटी से प्राप्त दो मूर्तियों के नाम लिखें। 1
22. सिन्धु घाटी की मूर्तियों की दो विशेषताएं लिखें। 1
23. नाचती हुई लड़की की दो विशेषताएं लिखें। 1
24. प्रकाश और छाया की परिभाषा लिखें। 1
25. प्रोपोरशन क्या है ? 1

भाग—ब

1. भारतीय चित्रकला के षडंग (six limbs) पर एक विस्तृत लेख लिखें। 5
2. कला के मुख्य तत्व कौन से हैं ? 5
3. प्रकाश और छाया की भूमिका के बारे में व्याख्या करें। 5

4. संयोजन पर एक लेख लिखें। 5
5. टैक्सचर से आप क्या समझते हैं ? इसकी किस्मों पर भी रोशनी डालें। 5
6. रंग और जीवन में उनका महत्व पर एक लेख लिखें। 5
7. निम्नलिखित किन्हीं दो पर एक लेख लिखें :-
- (क) बोद्धिसत्त्व पद्मपाणी
- (ख) माया का स्वप्न
- (ग) मरती हुई राजकुमारी। 5
8. निम्नलिखित की व्याख्या करें :-
- (क) देवी माता (Mother Goddess)
- (ख) पशुपतिनाथ की मुहर। 5